

IMPRESSIEVERSLAG DIGITALE HANGOUT VOOR RAADSLEDEN

Wat voor gevolgen heeft COVID-19 op de lange termijn? Hoe verandert dit ons leven en de maatschappij? Wat betekent het voor de rol van de gemeenteraad en voor een raadslid? Over deze vragen ging de 'hangout' voor raadsleden in Zuid Holland Zuid op maandag 7 september 2020.

Opening door Jaap Paans, burgemeester Alblasserdam

Onderwerp van de avond is het delen van een brede overview over wat Covid-19 met onze maatschappij doet. Wordt het voorgoed anders, of keren we straks terug naar de oude situatie? In mei 2020 was een eerste bestuurlijke 'hangout' waar ruim 50 bestuurlijke vertegenwoordigers met elkaar over dit onderwerp spraken. Een prikkelende aanzet daartoe werd toen gegeven door Lennart Graaff van Creatief Ontwikkelburo Bloc uit Rotterdam. Lennart heeft een praatplaat opgesteld met zijn visie op 'de wereld na COVID- 19'. Een inspirerende basis om met elkaar te verkennen. Wij hebben Lennart gevraagd om vanavond deze praatplaat te bespreken in relatie tot de rol van de raad en een raadslid. De gespreksleiding is in handen van Bas Westerweel, ervaren presentator en gespreksleider.

Inleiding door Bas Westerweel

Bas licht de spelregels van de avond toe en geeft het woord aan Lennart.

De maatschappij na Covid-19

Lennart deelt zijn gedachten aan de hand van een mindmap waarin politiek en wetenschap, zorg, economie, de buitenruimte en de maatschappij als geheel een transitie doormaken als gevolg van de huidige situatie.

Gemeente
Alblasserdam

POLITIEK EN WETENSCHAP

In de begintijd van de crisis leek leiderschap te prevaleren boven debat. De wetenschap als eerste adviseur krijgt een maatschappelijke herwaardering. Transparant en duidelijk leiderschap wordt maatschappelijk gewaardeerd en ook een investeringsimpuls op kennis ligt voor de hand.

ZORG

Het werken in de zorg zal aantrekkelijker worden en naar verwachting wordt er straks meer geïnvesteerd in de zorg. Naast het feit dat er in de zorg nu helden zijn, heeft vooral de eerstelijns zorg het zwaar. Ook de vraag naar ziekenhuiszorg verandert: je wilt daar niet zijn en gaat op zoek naar alternatieven. Gevolg: de zorg wordt verder gedemocratiseerd.

ECONOMIE

In een crisis als deze (b)lijkt de vrije wereld minder wendbaar. Totalitaire regimes zijn sneller in staat de effecten van het virus in te dammen of communiceren daar anders over. Landen met sterke zorg gaan floreren en het isolationisme wordt groter.

RUIMTE

De openbare ruimte, en vooral het groen in de stad, krijgt een herwaardering. We willen meer naar buiten en willen meer ruimte. Een transformatie van steen naar wandel-, fiets- en verblijfsruimte ligt voor de hand. Auto's worden uit het centrum verbannen.

MAATSCHAPPIJ

Social distancing wordt de nieuwe norm en samenzijn in de oude vorm wordt onbehaaglijk. Samenkomen op internet heeft echt betekenis gekregen. Men ziet elkaar nu vaker op deze manier dan fysiek. Er is een tendens naar 'alone together'. Maar er komen nog zware tijden voor kwetsbaren, de verschillen worden groter. Een New Deal (hulp, herstel, hervorming) lijkt nodig.

DIGITALE REVOLUTIE

We maken een transitie door waar we anders tien jaar over hadden gedaan. Het werken verandert en ook onderwijs is niet meer aan tijd of plaatsgebonden. Online onderwijs is de nieuwe norm geworden. Het kantoor is de plek voor de echte kwalitatieve ontmoeting, de rest doen we thuis. In het werk worden landgrenzen makkelijker geslecht. De rol van internet gaat verbinden en virtual reality wordt steeds meer een massaproduct.

Het gesprek

Lennart poneert een aantal stellingen als input voor het onderlinge gesprek.

RUIMTE

Er is behoefte aan hergebruik en ander gebruik van bestaande kantoorgebouwen. Combineren met de uitdagingen op woningbouw en zorg is het toekomstperspectief. Bestaande kantoren kunnen we anders inzetten.

Stelling: Stop de kantorenbouw

ONDERWIJS

De wijze van schoolonderwijs is nog steeds 1 docent voor een klas van circa 25 leerlingen. Is het niet beter om de omgeving aan te passen naar een lerende omgeving, zonder vaste structuur? Meer gebruik van technologie en meer maatwerk per leerling. Hoe zit het met de luchtventilatie van de scholen: is die nog wel geschikt voor de huidige situatie? Ook daarvoor is technologie beschikbaar, maar dat vereist een investering van de gemeenten en een goede klantopstelling van de scholen.

Stelling: professionaliseer scholenbouw

WONEN

Er moeten veel betaalbare woningen bij. Zoals we dat gewend zijn doen we dat nu met standaard rijtjes huizen. Maar er zijn innovaties die het mogelijk maken op geïndustrialiseerde en gedigitaliseerde manier woningbouw te realiseren. Dat leidt tot modulair wonen, duurzaam (van hout), zonder CO2 uitstoot en betaalbaar. Dat gaat veel sneller dan de huidige woningbouw. In Nederland begint dit langzaam op gang te komen.

Stelling: Bouw digitaal, modulair en biobased en transformeer kantoren tot woningen

ZORG

Er zijn grote veranderingen gaande binnen de zorg. De patiënt komt meer centraal, informatie delen en openheid wordt de norm. Gezondheidszorg wordt gedemocratiseerd. Tegelijkertijd is er angst in de samenleving en kwetsbare groepen krijgen harde klappen. Er zijn veel zorggerelateerde transitities zoals zelfredzaamheid, langdurig thuis wonen etc. Maar wij maken geen verbinding met maatschappelijke transitities zoals samenredzaamheid, deeleconomie en de toenemende digitale verbinding tussen mensen. Als we die twee transitities aan elkaar weten te koppelen, ontstaan er pas echt inclusieve wijken.

Stelling: Ontwikkel inclusieve wijken

Zou het niet slim en mooi zijn om vanuit de regiodeal van de Drechtsteden een new deal te sluiten waarbij de regio Zuid Holland Zuid als een soort lab fungeert waarin experimenten en innovaties ingezet worden?

Besproken aspecten

Tempo van veranderen: we lopen vaak achter de feiten aan met allerlei (ruimtelijke) procedures en langdurige wettelijke termijnen. Hoe moeten we dan snel inspelen op de huidige dynamiek? Kunnen we experimenteren met nieuwe soorten besluitvorming? Er zijn voorbeelden, bv de Green Village in Delft, waar experimenten plaatsvinden en het bouwbesluit stop gezet is om te kijken of versnelde procedures mogelijk zijn. Ook is er versnelling mogelijk door te kiezen voor een andere soort woningbouw, meer modulair en digitaal zoals eerder toegelicht.

Zijn we als maatschappij niet bezig met **paniekvoetbal**? Misschien waren we dat wel aan het begin in maart. De huidige maatregelen zijn echter vooral gericht op het wegnemen van de crisis en het verminderen van de verstoring. Maar de omslag komt nu richting de lange termijn: hoe gaan we om met toekomstige investeringen, huisvesting, woningvisie etc. Dat is ook voor de gemeenteraden de kernvraag die de komende periode/jaren voorligt.

Menselijke interactie: de techniek gaat wel heel veel oplossen, maar kan nooit het menselijk contact vervangen. Hoe gaan we daar het beste mee om? Deze digitale vergaderingen zijn super efficiënt, maar missen menselijke interactie. Er zijn wel interventies in de ruimtelijke omgeving onderzocht waarbij men veel meer interactie creëert in de ruimtelijke omgeving, bijvoorbeeld in hofjes etc. De spontane ontmoetingen zijn heel waardevol en als we dat beseffen kunnen we misschien ook iets ontwerpen waar spontane ontmoetingen ook plaats kunnen vinden.

Bestaande bebouwing: er staat nog zoveel. Is het niet verstandiger om dat te hergebruiken? Tegenwoordig is het circulair bouwen op stoom aan het raken. Dat wordt de toekomst, dus een gebouw casco laten staan en nieuw inrichten met circulair materiaal. Het vraagt een andere manier van kijken dan nu de traditionele bouwer doet.

Is covid-19 een versneller voor de **voedselbranche**? Wat zijn de kansen daarvan voor ons plattelandsgebied in Zuid Holland Zuid? Veel tuinders bie-

den hun producten bij hun bedrijf zelf aan, in plaats van bij de supermarkten. Die lokaliseringstrend was al gaande, maar Covid-19 heeft wel versnelend gewerkt. Het bewustzijn is groter geworden, maar we weten niet of dat een blijvend effect is. Blue City in Rotterdam is een mooi voorbeeld hiervan waarbij de gouden regel is dat alles op maximaal 25 km gehaald wordt en elk product gezien wordt als een grondstof voor een nieuw product.

Hoe gaat **het werk van raadsleden door Covid-19 veranderen** en welke thema's binnen **regionale samenwerking** willen de raadsleden oppakken? Het gevoel is toch wel dat door alle techniek als gevolg van Covid-19 je als raadslid gevoelsmatig op afstand komt te staan. Iedereen blijft veel thuis en doet vanuit daar het werk. Er is weinig persoonlijk contact. En ook de regionale samenwerkingsverbanden stonden al best op afstand van de raadsleden en daar heeft Covid-19 helaas niets aan veranderd. Door de crisis werden sommige zaken wel fluïde die dat eerder niet waren en kon er op sommige vlakken meer bereikt worden. De wens is breed om de versnelling te zoeken in zowel besluitvorming als realisatie van doelen.

Terug naar de oude situatie? De files nemen toe, mensen gaan weer meer naar hun werk, vliegreizen starten weer op. We hebben zelf invloed op de borging van veranderingen. Er zal best veel terug gaan naar de oude situatie, maar als er voldoende 'body' is kunnen gewenste veranderingen zeker structureel geborgd worden.

Afsluiting door Theo Segers, burgemeester van Molenlanden

Dank voor het inspirerende verhaal van Lennart en de enthousiaste begeleiding door Bas. Het vraagt lef, bezieling en hart voor de zaak om in deze veranderende tijden niet terug te vallen in de oude gewoontes, maar kansen te benutten en samenwerkend ons best doen om de wereld om ons heen op een nieuwe manier te aanschouwen. We hebben daarbij 'denkduwtjes' nodig. Het met elkaar denken geeft bezieling. Dank aan de raadsleden die ervoor gekozen hebben om deze avond mee te denken en dank aan de organisatie. Het impressieverslag van deze avond spoort hopelijk aan om onderling door te praten over het verzilveren van kansen.